

Mgr Jan WALIŃSKI (1911-1983), polonista, bibliograf, działacz społeczny, nauczyciel akademicki, kustosz dyplomowany, dyrektor Biblioteki Głównej Akademii Medycznej w Poznaniu

Urodził się 25 grudnia 1911 roku w Białopiątkowie, koło Miłosławia w powiecie wrzesińskim w rodzinie inteligentnej Adama i Franciszki z domu Wojciechowska. Ojciec był drogomistrzem, a matka prowadziła gospodarstwo domowe. Jego żoną od 1951 roku była Ludmiła z domu Frąckowiak. Miał dwóch synów: Zygmunta (ur. 1952) leśniczego i Jacka (ur. 1957) inżyniera mechanika.

Uczęszczał najpierw do publicznej szkoły powszechnej w Miłosławiu, a po jej ukończeniu podjął naukę w ośmioklasowym gimnazjum klasycznym w Bydgoszczy. Po maturze, zdanej w 1931 roku, został powołany do odbycia obowiązkowej służby wojskowej. Ukończył Szkołę Podchorążych w Biedrusku koło Poznania. Był alumnem Arcybiskupiego Seminarium Duchownego w Gnieźnie, jednakże po dwóch latach przerwał naukę w Seminarium i rozpoczął studia na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Poznańskiego (na kierunku filologia polska). W 1939 roku uzyskał absolutorium, ale zamiast przystąpić do egzaminu magisterskiego, pod koniec sierpnia został zmobilizowany. Aktywnie uczestniczył w kampanii wrześniowej, m.in. walczył w obronie Warszawy – był wojskowym komendantem stacji Warszawa Gdańska. Po wzięciu do niewoli przebywał w kilku obozach jenieckich, m.in. w oflagach w Osterode k. Harzu, w Prenzlau, Arnswalde, a najdłużej w Gross Born. W tym obozie prowadził bibliotekę dla jeńców. Koniec II wojny światowej zastał go w oflagu w Sandborstel (Bremewelte).

Do Polski wrócił w 1945 roku. Podjął pracę zawodową w Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącym we Wrześni (II 1946-1948). Był tam nauczycielem języka polskiego oraz bibliotekarzem szkolnym. Następnie przeszedł do podobnej pracy w Technikum Przemysłu Mleczarskiego we Wrześni (1948). W 1949 roku po przeniesieniu się do Poznania, gdzie pracował w Liceum Ogólnokształcącym Nr 2 (1949-1950). Był zatrudniony w Zarządzie Okręgu Poznańskiego Związku Nauczycielstwa Polskiego. W 1950 roku ukończył studia polonistyczne, zdał egzamin magisterski i uzyskał dyplom magistra filozofii w zakresie filologii polskiej.

Dnia 1 X 1952 roku objął kierownictwo Biblioteki Głównej Akademii Medycznej w Poznaniu. Zorganizował tę placówkę od podstaw. Już po kilku miesiącach rozpoczęła swoją działalność w pomieszczeniach na I piętrze zabytkowego budynku przy ul. Sierociej 10. Dawna hala manipulacyjna poznańskiego lombardu miejskiego, po

adaptacjach, przez 32 lata (do końca 1984 roku) była siedzibą Biblioteki Głównej. W Uczelni działało również kilka filii bibliotecznych oraz kilkanaście bibliotek zakładowych, których działalność organizował i koordynował dyrektor Biblioteki Głównej.

Biblioteka Główna Akademii Medycznej w Poznaniu powstała na bazie księgozbioru dawnej Biblioteki Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Poznańskiego i początkowo miała w swoich zbiorach ok. 5000 woluminów. Z upływem czasu zasoby Biblioteki rosły, tak, że była ona zdolna zaspokajać podstawowe potrzeby nie tylko studentów i nauczycieli akademickich Uczelni, ale także pracowników służby zdrowia z terenu całej Wielkopolski i Ziemi Lubuskiej. W roku przejścia na emeryturę, w ćwierćwiecze działalności Biblioteki Głównej Uczelni, w magazynach Biblioteki i jej filii oraz w bibliotekach zakładowych było prawie 250 000 woluminów.

Działał także jako nauczyciel akademicki. Prowadził w Bibliotece zajęcia z „Przysposobienia bibliotecznego”, był opiekunem praktyk studenckich. Członek kolegów redakcyjnych: „*Roczników Akademii Medycznej w Poznaniu*”, „*Roczników Bibliotecznych*” oraz „*Biuletynu Głównej Biblioteki Lekarskiej*”. Aktywnie uczestniczył w pracach Uczelnianej Komisji ds. Wydawnictw, Informacji Naukowej i Bibliotek.

Kierowana przez niego Biblioteka prowadziła ożywioną działalność wydawniczą. Opracowane zostały cenne wydawnictwa bibliograficzne: „*Bibliografia publikacji z lat 1945 – 1955 pracowników Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Poznańskiego oraz Akademii Medycznej w Poznaniu*”, bibliografie zamieszczane w kolejnych wydania „*Kroniki Akademii Medycznej w Poznaniu*”, a następnie, od 1965 roku, bibliografie publikacji naukowych Uczelni, zamieszczane w bieżących wydawnictwach Akademii. Pod jego kierownictwem i przy aktywnym współudziale opracowane zostały rozdziały „*Kroniki Uniwersytetu Poznańskiego za lata 1945 – 1954/55*” (wyd. w 1958 r.) traktujące o działalności Wydziału Lekarskiego i Wydziału Farmaceutycznego Uniwersytetu w latach 1945 – 1949. W latach 1952 – 1977 pracownicy Biblioteki opublikowali ponad 130 pozycji. Ogłosił drukiem 14 publikacji, które odnosiły się przede wszystkim do historii Biblioteki i Uczelni. Był także współredaktorem wydawnictw związanych z kolejnymi jubileuszami Uczelni, m.in. publikacji: „*W 50-lecie rozwoju nauk medycznych w Poznaniu 1920 – 1970*”. W podręczniku wydanym pod redakcją prof. Kazimiery Milanowskiej pt.: „*Terapia zajęciowa*” zamieszczony został rozdział jego autorstwa: „*Bibliotekarstwo*”.

Szczególnym zainteresowaniem dyrektora cieszyła się postać Józefa Chociszewskiego. Zebrane materiały, mówiące o życiu i działalności tego popularyzatora kultury polskiej miał zamiar opracować i przygotować dysertację na stopień naukowy doktora. Zamierzenia tego nie zrealizował, nie pozwolił na to jego stale pogarszający się stan zdrowia. Należy jednak wskazać, że częściowo opracowane materiały przedstawił na posiedzeniu Wydziału Filologicznego Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk,

a streszczenie tego referatu zostało zamieszczone w „Sprawozdaniach Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk” (1965).

Był członkiem Polskiej Partii Socjalistycznej (1947-), a później PZPR. Działał aktywnie w Stowarzyszeniu Bibliotekarzy Polskich, zarówno w instancjach wojewódzkich jak i centralnych. Z ramienia Stowarzyszenia był członkiem Państwowej Komisji Egzaminacyjnej dla Bibliotekarzy Dyplomowanych.

Otrzymał odznaczenia: Medale „Zwycięstwa i Wolności” i Medal „Za Warszawę”, Odznakę Grunwaldu, Medal 10-lecia PRL, Złoty Krzyż Zasługi, Odznakę Honorową Miasta Poznania, Medal 50-lecia Akademii Medycznej w Poznaniu oraz nagrody Ministra Nauki, Techniki i Szkolnictwa Wyższego.

Zmarł 15 grudnia 1983 roku w Poznaniu po długiej i ciężkiej chorobie i został pochowany na Cmentarzu Komunalnym na Junikowie w Poznaniu.

Spis publikacji

1956

1. Biblioteka naukowa Akademii Medycznej. W: Biblioteki województwa poznańskiego w latach 1954-1954. Warszawa 1965 s. 160-166

1958

2. Wydział Lekarski. W: Kronika Uniwersytetu Poznańskiego za lata akademickie 1945-1954/55. Poznań 1958 s. 205-320

3. Wydział Farmaceutyczny. W: Kronika Uniwersytetu Poznańskiego za lata akademickie 1945-1954/55. Poznań 1958 s. 627-649

4. Red.: Bibliografia publikacji z lat 1945-1955. Dziesięciolecie pracy naukowej Wydziału Lekarskiego i Farmaceutycznego Uniwersytetu Poznańskiego oraz Akademii Medycznej w Poznaniu / oprac. pod kier. ..., Poznań: AM, 1958.-268 s.

Współaut.: Zofia Konoppówna, Krystyna Karwowska, Zofia Brzostowicz, Maria Jakoweńko, Wiesław Urbański

1963

5. W dziesięciolecie Biblioteki Głównej Akademii Medycznej w Poznaniu. *Biul. Bibl. AM Pozn.* 1963 R. 8 nr 15 s. 56-62, il.

1965

6. Bibliotekarstwo. W: Terapia zajęciowa / pod red. Kazimiery Milanowskiej. Warszawa 1965 s. 411-458, il., bibliogr.

1966

7. Drogi popularyzacji idei słowiańskich Cho-

ciszewskiego. Spraw. TTPN 1965 nr 1 s. 64-65

1967

8. Red.: Kronika i bibliografia dorobku naukowego Akademii Medycznej w Poznaniu 1957/58-1963/64 / red. nac. Adam Jankowski, red. [m.in] Krystyna Karwowska, ..., Bronisława Wolniakowa. Część bibliograficzna. poznań: PWN, 1967.- 745 [5] s., [4] k., tabl., il., 24 cm

Współaut.: Maria Dudzińska, Aleksandra Fliegerowa, Anna Górka, Marta Kroemke, maria de Mezer, Janina Mierniczakowa, Maria Poprawska, Halina Potyrałowa

1969

9. Czytelnictwo w mieście Poznaniu. *Zesz. Nauk. UAM Bibl.* 1969 z. 8 s. 67-94

Współaut.: Kazimierz Erwicz, ...

Toż. Sesja Naukowa Bibliotekarzy Poznania i woj. poznańskiego. 50-ta Rocznicza Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Poznań, 4-5 IV 1968, Poznań 1968.- 18 k.

10. Biblioteka Główna AM w okresie 15-lecia. *Rocz. AM Pozn.* 1969 T. 2/3 s. 365-371, tab.

11. Red.: W 50-lecie rozwoju nauk medycznych w Poznaniu 1920-1970 / kom. red. m. in. ..., Bronisława Wolniakowa. Poznań 1969.- 179 s., il., tab., wyk., 25 cm

1970

12. Biblioteka Główna AM. *Zesz. Nauk. UAM Bibl.* 1970 z. 9 s. 120-124

13. Red.: Bibliografia zawartości poznańskich wydawnictw medycznych okresu międzywojenne-

go 1919-1939./ przew. kom. red. Olech Szczepski; czł. m. in.: Krystyna Karwowska, ..., Bronisława Wolnikowa. Cz. 1-2. Poznań: PWN, 1970-1971.- 24 cm

Toż. Cz. 1: Wybrane wydawnictwa związane z Wydziałem Lekarskim Uniwersytetu Poznańskiego: oprac. zbiorowe / pod kier. K[rystyny] Karwowskiej. 1970.- 20 s. [8]s., tab. [3] k., tab., il.

Toż. Cz. 2: Czasopisma specjalistyczne. 1971.-165., tab.

1974

14. Biblioteka Główna. W: 25 lat Akademii Medycznej w Poznaniu / przew. kol. red. Roman Góral. Poznań 1974 s. 276-279, il.

Współaut.: ..., bronisława Wolnikowa

15. Wydawnictwa uczelniane. W: 25 lat Akademii Medycznej w Poznaniu / przew. kol. red. Roman Góral. Poznań 1974 s. 184-188, il.

Prace redakcyjne

1. *Roczniki Akademii Medycznej w Poznaniu*/ red. Adam Jankowiak, czł. kom. red. ..., T. 1: 1964/65- T. 10: 1976. Poznań: PWN, 1968 - 1976; 24 cm

Toż. T. 1: [1964/65]. Kom. red. Adam Jankowiak, M. Stański, czł. [m. in.] Krystyna Karwowska, ..., Bronisława Wolnikowa. 1968.- 300 s., il.

Toż. T. 2/3 [1965/66-1966/67]. 1969.-392 s., il., tab.

Toż. 4: (1970).- 1970. - 282 s., il., tab.

Toż. 5: (1971).- 1971.- 324 s., il., tab.

Toż. 6: (1972).- 1972.- 436 s., il., tab.

Toż. 7: (1973).- 1972.- 423 s., il., tab., bibliogr., Rez., Sum.

Toż. 8: (1974).- 1972.- 404 s., il., tab., wykr., bibliogr., Rez., Sum.

Toż. 9: (1975).- 1975.- 470 s., il., tab., bibliogr., Rez., Sum

Toż. 10 (1976).- 1976.- 396 s., il., tab., bibliogr., Rez., Sum

2. Red.: *Roczniki Biblioteczne*. Red. nac. Antoni Knot; kom. red. m. in. ... Wrocław: PWN 1970 R. 13 - 1983 R. 23; 25 cm

Toż. 1970 R. 13 z. 1-4.- 818 s.

Toż. 1971 R. 14 z. 1/2.- 483 s., z. 3/4 - 1073 s.

Toż. 1972 R. 15

Toż. 1973 R. 16 .

Toż. 1974 R. 17

Toż. 1975 R. 18

Toż. 1976 R. 19

Toż. 1977 R. 20

Toż. 1978 R. 21

Toż. 1979 R. 22

Toż. 1980 R. 23

Toż. 1981 R. 24

3. Red.: *Biuletyn Główniej Biblioteki Lekarskiej* – Centrum Naukowej Informacji Medycznej. Czasopismo poświęcone metodyce i organizacji medycznej dokumentacji / red. nac. Feliks Wid-wirski, kol. red. m. in. ... Warszawa: GBL, 1973 R. 22 - 1979 R. 28; 25 cm

Toż. 1973 R. 22 nr 1-12

Toż. 1974 R. 23 nr 1-12

Toż. 1975 R. 24 nr 1-12

Toż. 1976 R. 25 nr 1-12

Toż. 1977 R. 26 nr 1-12

Toż. 1978 R. 27 nr 1-12

Toż. 1979 R. 28 nr 1-12

Bolesław Howorka, Regina Tobolewska Aniela Piotrowicz: Wspomnienie pośmiertne o mgr Janie Walińskim (1911-1983). *Biul. Inf. AM Pozn.* 1983 R. 8 nr 3 s. 36-37; Bolesław Howorka: Jan Waliński (1911-1983). *Rocz. Bibl.* 1984 R. 28 nr 1/2 s. 485-488; B[olesław] Howorka, A[niela] Piotrowicz, R[egina] Tobolewska: Mgr Jan Waliński (1911-1983). *Biul. GBL* 1987 R. 33 nr 340 s. 67-70, il.; Bolesław Howorka: Jan Waliński (1911-1983) bibliotekarz. W: Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985: praca zbiorowa / pod red. Jana Hasika, Romana K. Meissnera. Poznań 1991 s. 308-309.; Jan Waliński (1911-1983). W: Słownik bibliotekarzy wielkopolskich 1918-2000 / pod red. Franciszka Łozowskiego. Poznań [2001] s. 164 -167, portr., bibliogr.; Piotr Tomasz Cichocki: Zmarli dyrektorzy, kierownicy i pracownicy bibliotek medycznych (1950-2008). *Forum Bibl. Med.* 2009 R. 2 nr 1 s. 57, portr.; Ryszard Żmuda: „Leksykon biograficzny uczonych” i „Słownik pracowników bibliotek medycznych” na łamach Forum Bibliotek Medycznych. *Forum Bibl. Med.* 2011 R. 4 nr 2 s. 303, 309, 311, 313; Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu. 60- lecie Biblioteki Głównej 1952-2012 / oprac. pod red. Anieli Piotrowicz. Poznań 2012 s. 159-164, bibliogr.; Archiwum Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu - akta osobowe, sygn. 5794; Wspomnienia i refleksje autora hasła biograficznego.

Bolesław Howorka